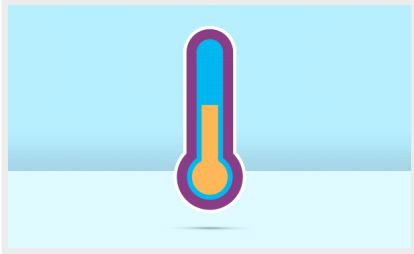

INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op het doel, het gebruik en de interpretatie van de inventarisatiescan. Dit hoofdstuk is relevant voor de coördinator internationalisering die de scan ook zelf zal invullen en interpreteren.

Wanneer u inlogt op de website om de scan in te vullen, wordt gevraagd om een e-mailadres in te vullen.

Via deze [link](#) kunt u de inventarisatiescan invullen. Na afloop ontvangt u de outputrapportage op het ingevulde e-mailadres.

TOELICHTING INVENTARISATIESCAN

De scan bestaat uit 74 stellingen die steeds in een vijf-puntsschaal beantwoord kunnen worden. De scores vertegenwoordigen percentages:

Toelichting scores en percentages	
20%	= niet aan de orde.
40%	= hebben wij ons ten doel gesteld.
60%	= enkele toepassingen in de organisatie.
80%	= doen wij, met redelijk succes.
100%	= optimaal, effectief toegepast.

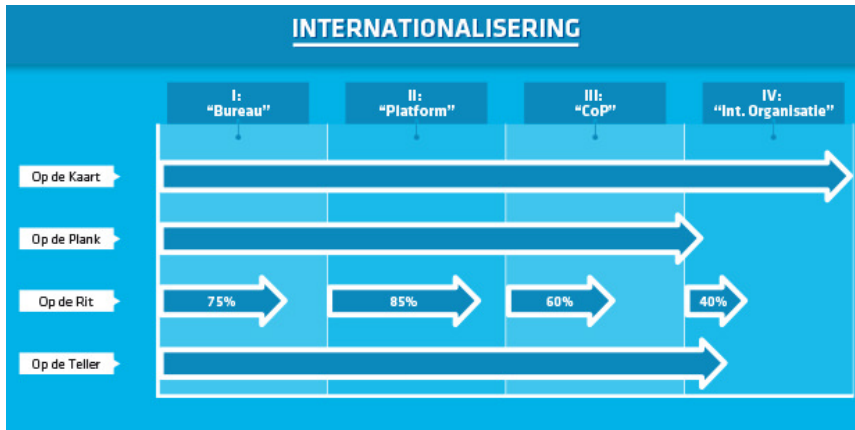
Er is ook een 'escape' antwoordoptie (weet niet, geen mening). Deze wordt bij de berekening van de scores niet meegenomen (0%).

Kies steeds de score die het best past bij uw praktijk. De scan geeft geen oordeel over de situatie in uw instelling, maar geeft een indicatie van de ontwikkeling.

Elke stelling is per definitie beperkt. In één of enkele zinnen kan onmogelijk de werkelijkheid binnen uw onderwijsinstelling worden gevat. Uw antwoorden op de stellingen zijn daarom slechts een inschatting, maar stimuleren u om na te gaan hoe stevig internationalisering is ingebed en leeft binnen de instelling. Primair is deze scan bedoeld als vertrekpunt om het gesprek over internationalisering aan te gaan.

Wat kan ik met de outputrapportage?

De rapportage die u ontvangt, bevat een algemene uitleg en een toelichting (de teksten), deze zijn in elke rapportage gelijk. Uw persoonlijke resultaten zijn weergegeven in de grafieken die onderdeel uitmaken van de rapportage.

De grafieken geven u informatie op twee dimensies. U krijgt inzicht in de ontwikkelstadia. Binnen deze stadia zijn vier aandachtsgebieden / ontwikkelpaden. U kunt het geheel zien als dashboard; het instrument helpt u - op elk gewenst moment - om een globaal beeld te krijgen van hoe internationalisering er in haar geheel voor staat. Overzicht is de belangrijkste voorwaarde om grip te krijgen - dan wel te houden - op internationalisering.

De rapportage als startpunt

De rapportage zien wij als startpunt om het gesprek over internationalisering op gang te brengen. Er is geen goed of fout. De resultaten zeggen alleen iets door ze te plaatsen in de context van uw instelling en de omgeving waarin de instelling opereert. Vaak zien we zelfs dat resultaten per sector, opleiding of afdeling verschillen, dat is geen probleem.

In de scan kunt u de resultaten niet per sector, opleiding of afdeling selecteren. Mocht u daar behoefte aan hebben, dan kan het interessant zijn de scan voor een betreffende afdeling in te vullen in plaats van voor de gehele organisatie. Daarbij komt ook dat de context van het onderwijs voortdurend in beweging is, u kunt onmogelijk alles mee nemen in uw antwoorden.

INTERPRETATIE VAN UW SCANRESULTATEN

Samen met een peer group van coördinatoren internationalisering en beleidsmakers van diverse mbo-instellingen zijn patronen ontdekt als het gaat om de inbedding van internationalisering binnen de eigen instellingen. Over het algemeen is sprake van een fasegewijze ontwikkeling:

Fase 1: Bureau internationalisering

- aanbod en compliance-gericht: doorgeefluik van subsidies;
- vraagbaak en opvang voor incidentele initiatieven;
- organiseren van de werkprocessen door middel van handboeken.

Fase 2: Platform internationalisering

- expansie door meer domeinen te betrekken bij internationalisering (intern/decentralisatie);
- per domein de behoefte in beeld;
- strategische positionering, inspelen op trends;
- sturen op resultaten en impact;
- aandacht voor disseminatie.

Fase 3: Community of Professionals

- leren van elkaar;
- nadruk op vakinhoudelijke meerwaarde;
- gelijke kansen (social inclusion);
- duurzame partnerschappen met buitenlandse partnerscholen en stagebedrijven.

Fase 4: Internationale organisatie

- internationale oriëntatie is kernproces van het mbo;
- proactief anticiperen op internationale ontwikkelingen, samen met regionale & sectorale partners;
- sturen op synergie, bijvoorbeeld door multidisciplinaire internationale projecten;
- flexibele internationale leerpaden voor studenten.

Let op: de exacte benaming per fase zal bij elke mbo-instelling verschillen. Elke fase bouwt voort op de verworvenheden van de voorgaande fase(n).

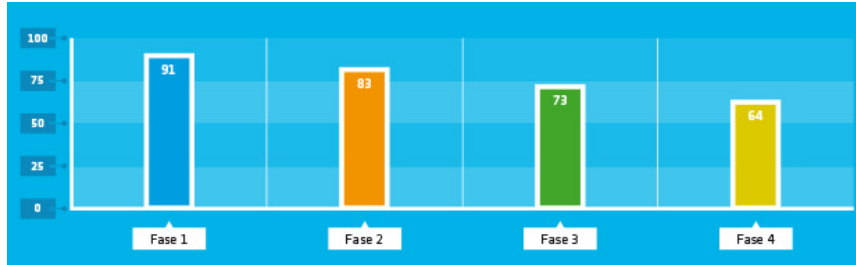
Een voorbeeld:

Als uw instelling de boel procedureel en organisatorisch op orde heeft (= kwaliteit van fase 1) en draagvlak heeft gecreëerd voor het praktisch vormgeven van strategisch beleid (= kwaliteit van fase 2), dan ontstaat er meer ruimte om docententeams structureel zelf invulling te laten geven aan internationalisering (= kwaliteit van fase 3).

VOORBEELDEN VAN DRIE VEELVOORKOMENDE SCENARIO'S

U vindt uw uitkomst in grafiek 4.1 van de outputrapportage. Vergelijk deze met onderstaande scenario's.

Scenario 1: evolutionaire ontwikkeling

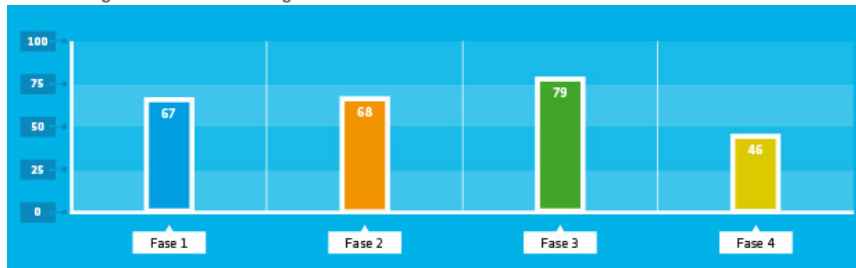

Scenario 1 is in lijn met de ervaringen van de meeste leden van de KIS-peer group. Internationalisering groeit mee met de veranderende context. Stap voor stap.

Dit scenario laat zien op welke thema's ruimte is voor (door)ontwikkeling. Omdat reeds goede voorbeelden beschikbaar zijn, is het de kunst om de ene sector of opleiding niet opnieuw het wiel te laten uitvinden, maar hen te verbinden met anderen binnen de instelling die een stapje verder zijn en hun ervaringen willen delen.

Scenario 2: grassroots ontwikkeling

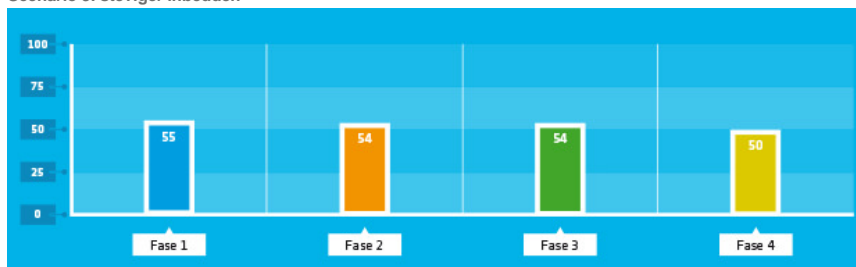

Dit betekent dat internationalisering decentraal is ontstaan. Er is beperkte centrale structuur, maar wanneer activiteiten op een rij worden gezet, blijken er binnen de verschillende schooldomeinen veel initiatieven te zijn, geïnitieerd door betrokken medewerkers, of wellicht door studenten.

Zorg voor een voldoende robuuste basis, zodat het niet bij liefdewerk-oud papier blijft. Beleid kan er bijvoorbeeld voor zorgen dat docenten structureel de tijd krijgen om aan internationalisering te werken: deze 'rugdekking' helpt hen bij het maken van afspraken met hun management.

Scenario 3: steviger inbedden

Alle vier de ontwikkelstadia zijn al present in de praktijk. De context biedt waarschijnlijk een veelheid aan mogelijkheden. Van volledige implementatie is echter (nog) geen sprake.

Er is veel ruimte voor verbetering. Regie en afstemming helpen hierbij, evenals (meer) structuur. Net als bij scenario 2 verdient het ook hier aanbeveling te beginnen bij de basis (fase 1-2).

Balans tussen ontwikkelpaden van internationalisering

Op hoofdlijnen ontwikkelt internationalisering zich langs vier aandachtsgebieden. Deze zijn beschreven in hoofdstuk 4.2 van de outputrapportage. Elk aandachtsgebied – ook wel ontwikkelpad genoemd in de outputrapportage – kent een aantal onderliggende thema's:

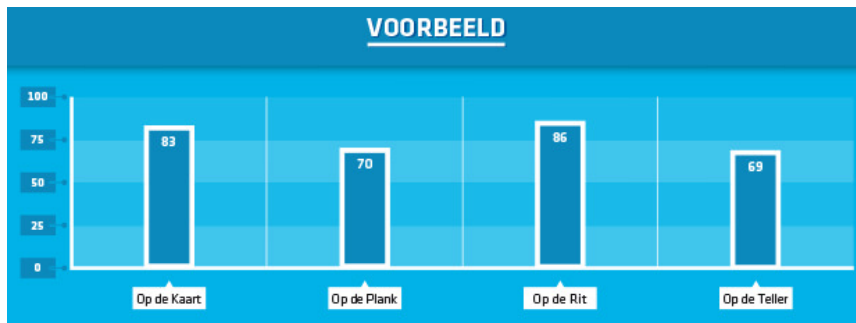
Vier ontwikkelpaden	
1. Op de kaart	verbonden met de omringende organisatie en haar strategie: beleid, organisatie, internationale relaties en rol coördinator.
2. Op de plank	voorzien van een rijk dienstenaanbod: mobiliteit, vakinhoudelijke, loopbaan & burgerschap, aanbod en instellingsniveau.
3. Op de rit	adequaat georganiseerd: werkprocessen, communicatie, middelen en kwaliteit.
4. Op de teller	resultaat en impact: resultaten in beeld.

In de bijlage van uw outputrapportage treft u een overzicht van aandachtsgebieden (op de kaart/plank/rit/teller) met de onderliggende thema's (beleid, organisatie, etc.) en de bijbehorende stellingen, met uw scores.

Idealiter is er balans tussen de ontwikkelpaden:

- balans tussen inspanningen op de plank, kaart, rit en resultaten (op de teller);
- balans tussen aandacht voor beleid en organisatie (op de kaart) en uitwerking hiervan in concreet aanbod voor deelnemers (op de plank);
- balans tussen aanbod (op de plank) en de kwaliteit hiervan (op de rit).
-

In uw grafiek paragraaf 4.3 van de outputrapportage, kunt u zien of er sprake is van balans binnen uw instelling.

Voorbeeld van uitkomst grafiek paragraaf 4.3 van de outputrapportage

Wat als de balans ontbreekt?

- stevig verankerd in beleid (op de kaart), maar niet goed georganiseerd (op de rit) = ineffectieve uitvoering;
- groot aanbod (op de plank), maar geen zicht op resultaten (op de teller) = problemen bij de verantwoording aan management en bestuur.

Wanneer er grote verschillen zijn tussen ontwikkelpaden, kan dit betekenen dat u (extra) aandacht aan een bepaald pad en de onderliggende thema's dient te geven.

KIS dashboard

In de grafieken in paragraaf 4.4 t/m 4.7 kunt u per ontwikkelfase (bureau, platform, CoP, internationale organisatie) de balans zien tussen de vier ontwikkelpaden (op de plank, op de kaart, op de rit, op de teller). De ontwikkelpaden zijn op hun beurt uitgesplitst in onderliggende thema's. De grafieken kunt u gebruiken als dashboard.

U kunt u in een oogopslag zien:

- op welke thema's u goed scoort: uw bouwstenen voor internationalisering;
- waar ruimte is voor verbetering: aandachtspunten.

De hiernavolgende reflectie-oefening helpt u om hier vervolgens mee aan de slag te gaan.

OEFENING A: REFLECTIE AAN DE HAND VAN RAPPORTAGE >>

TOELICHTING OP WOORDEN EN BEGRIPPEN UIT DE INVENTARISATIESCAN

De woorden uit de stellingen betreffende ontwikkelstadia 1 en 2 zullen veelal bekend zijn. In de Nederlandse mbo-praktijk worden echter weleens synoniemen door elkaar heen gebruikt:

opleidingssectoren - domeinen

leerlingen - studenten - cursisten

leraren - docenten

Voor een aantal van u kan de terminologie uit de stellingen in met name fase 3 en 4 nieuw zijn.

Enkele begrippen – zoals ECVET en LOB - zijn afkomstig uit actuele nationale en/of Europese beleidsdocumentatie.

Hoewel enkele koplopers in internationalisering in Nederland fase 4 momenteel reeds ontdekken, hebben wij als Nationaal Agentschap de woorden en begrippen – zoals co-creatie en synergie – ook ontleend aan de theorie. Deze theorie is overigens wel uitvoerig getest, in onderwijs en bedrijfsleven.

Community of Practice

Een CoP is een groep van mensen die een belang, een vraagstuk of een passie voor een bepaald onderwerp delen en die kennis en expertise op dit gebied verdiepen door voortdurend van elkaar te leren.

Bron: 'Communities of Practice, Learning, Meaning, and Identity' van Etienne Wenger.

Co-creatie

Een vorm van samenwerking, waarbij alle deelnemers invloed hebben op het proces en het resultaat van dit proces. Voorwaarden voor succesvolle co-creatie zijn gelijkwaardigheid van de deelnemers, wederkerigheid, openheid en vertrouwen. Aan deze voorwaarden wordt het best voldaan in een gestructureerd maar creatief proces onder begeleiding van een procescoach/begeleider.

Als voordelen van co-creatie worden genoemd dat:

- meer draagvlak wordt gecreëerd;
- een langdurige samenwerking tussen medewerkers en externe stakeholders kan ontstaan binnen een community;
- snel en vanzelfsprekend afstemming en integratie plaats kan vinden; meer, betere en relevantere kennis en inzichten ontstaan.

Bronnen: 'Theory U' van Otto Scharmer, 'de Cubrix' van Marcel van Marrewijk, 'Implementatiekunst' van Marcel Kuhlmann & Brigitte

- *Hoogendoorn en 'Het waarderend werkboek' van Robert Masselink & Jelmer IJbema.*

Disseminatie

Het verspreiden van projectresultaten (waaronder ook tussenresultaten).

ECVET

European Credit system for Vocational Education and Training. ECVET is het Europese systeem voor het erkennen van elders behaalde leerresultaten.

Bron: www.ecvet.nl

EQAVET

Het Europees Referentiekader voor Kwaliteitsborging in Beroepsonderwijs en Training.

Bron: www.eqavet.nl

LOB

Loopbaan Oriëntatie en Begeleiding. Meer informatie en actueel nationaal beleid vindt u via het [Servicepunt LOB mbo](#).

Synergie

Het (nieuwe) geheel is meer dan de som der delen of wel: $1+1 = 3, 10, \text{ of } \dots?$. Win Win Win! Synergie gaat dus een stap verder dan consensus en veel verder dan een compromis: $1+1 = 1,5$. Synergie is in die zin een uitkomst van co-creatie.

Bronnen: 'The 7 habits of highly effective people' en 'Het 3de alternatief, beiden van Stephen Covey.

VERDIEPING: METEN EN WETEN

Het structureel monitoren van activiteiten en meten van resultaten op deelnemer-, team-, en instellingsniveau helpt om internationalisering duurzaam te integreren in het instellingsbeleid.

Evidence-based policy making is een landelijke trend. Hierdoor wordt er een beroep op u gedaan om uw activiteiten rondom internationalisering zowel intern (aan collega's) als extern (aan onder andere de onderwijsinspectie) met feiten en cijfers te onderbouwen. De stellingen uit de KIS 2020 inventarisatiescan kunnen u hierbij wellicht helpen. U kunt het verzamelen van evidence niet alleen als verplichting zien, maar juist ook als kans: resultaten helpen u om uw argumenten ten aanzien van de meerwaarde steviger te onderbouwen, waardoor het makkelijker wordt nieuwe deelnemers voor activiteiten te werven.

Tegelijkertijd dienen we met elkaar te beseffen dat niet alle impact direct meetbaar is. "*Not everything that counts can be counted.*" Een te sterke mate van afhankelijkheid van metingen heeft twee nadelige gevolgen:

1. Allereerst vernauwen we ons perspectief tot het zien van dingen, in plaats van relaties.
Als tweede gevolg versterkt het de bekende dichotomie van 'harde zaken' (wat gemeten kan worden) en 'zachte zaken' (wat niet gemeten kan worden).

Wanneer we denken dat wat gemeten kan worden relevanter is, dan wordt het gemakkelijk om de zachte zaken, zoals de kwaliteit van begeleiding van de student, of de mate van betrokkenheid van docenten, als minder belangrijk te beschouwen.

Impact-enquête 2012

Uit de impact-enquête 2012, die is uitgezet onder deelnemers aan alle subprogramma's van het Leven Lang Leren Programma, blijkt bijvoorbeeld dat de opbrengst van een buitenlandstage voor meer dan 90% van de mbo-deelnemers zit in een toename van:

- zelfvertrouwen;
- zelfredzaamheid;
- intercultureel bewustzijn;
- communicatieve- en sociale vaardigheden;
- pro-activiteit / ondernemend zijn.

In tegenstelling tot de beroepscompetenties worden deze 'soft skills' niet of nauwelijks gemeten en erkend. Het duurt vaak ook even voordat (ex-)deelnemers zich van hun persoonlijke groei bewust zijn geworden.

Nationaal Agentschap Erasmus+ mbo-ve
Postbus 1585, 5200 BP 's-Hertogenbosch
T 073 6800 762
E kis2020@cinop.nl

© Nationaal Agentschap Erasmus+ mbo-ve | KIS 2020 Connected Learning